

**Klagenemnda
for offentlige anskaffelser**

Klager har deltatt i en konkurranse med forhandling for anskaffelse av multifunksjons skrivere/kopimaskiner. Klagenemnda fant at innklagede hadde brutt forskriften § 14-1 ved å benytte konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring, da det ikke var hjemmel for dette i forskriften § 14-3 bokstavene b og c, samt ved å benytte en rammeavtale med en samlet varighet på mer enn 4 år. Klagers øvrige anførsler førte ikke frem.

Klagenemndas avgjørelse 16. februar 2009 i sak 2008/140

Klager: Canon Norge AS

Innklaget: Bergen kommune

Klagenemndas medlemmer: Tone Kleven, Kai Krüger og Andreas Wahl

Saken gjelder: Konkurransereform, evalueringsmodell, nærmere begrunnelse

Bakgrunn:

- (1) Bergen kommune (heretter kalt innklagede) kunngjorde, sammen med en rekke andre oppdragsgivere, den 27. desember 2007 en konkurranse med forhandling for anskaffelse av kopi- og utskriftstjenester. Fra kunngjøringen hitsettes:

"II.1) BESKRIVELSE

II.1.1) OPPDRAGSGIVERS NAVN PÅ ANSKAFFELSEN

EØS 045-2007 LEVERING AV KOPI- OG UTSKRIFTSTJENESTER

[...]

II.1.2 (c)) Type tjenesteanskaffelse

Tjenestekategori: 7"

- (2) Før innklagede kunngjorde konkurransen, ble det foretatt en vurdering av anskaffelsen og valg av konkurranseform. Fra vurderingen hitsettes:

"Tjenestekjøp

Det må sikres at ny avtale i større grad enn tidligere faktisk gjøres gjeldende for alle brukere og alt utstyr. Først da kan det fulle omfanget av gevinster i form av så vel tjenesteutvikling som innsparinger oppnås.

Stikkord for nytt konsept er: Sentralisering, nett, konsolidering.

- Sentralisering: Det tenkes på sentralisert administrasjon av utstyr, brukere og tjenester.*

- *Nett: Dette forutsetter nettverksintegrasjon av hele utstyrspakken og knytting til brukerkatalog, økonomisystem m.v.*
- *Konsolidering: Det er ønskelig å få konsolidert et alt for stort tall lokale skrivere med vesentlig høyere driftskostnader, både for materiell og brukerstøtte/drift.*

Det skal være lett for brukerne å få tilgang til sine utskrifter der de er, på utstyr som er tilgjengelig. Det må sikres at rett bruker får utskrift. Utskrift direkte til papirresirkulering må hindres, det skrives bare ut når personen faktisk er klar til å ta i mot. Regnskapsføring og fakturering må kunne knyttes til rett person/avdeling/ansvarssted. Skanning må kunne gjøres fleksibelt til e-post, filkatalog eller arkiv- og saksbehandlingssystem. Tjenestene forutsetter at brukeren er tilstrekkelig identifisert (både for rett fakturering, bekreftet avsender av e-post og for tilgang til systemer)

IKT forretningsutvikling ser følgende tjenester som grunnleggende i anskaffelsen:

- *Utskrift, kopi, faks, skanning*
- *System for skriverkø, utskrifts- og utstyrsadministrasjon*
- *Brukeradministrasjon og –autentisering*
- *Dokumentadministrasjon*
- *Fakturering*
- *Rapportering*

[...]

Konkurransform

Den overstående gjennomgangen av tjenestespekteret viser at det må gjøres vesentlige integrasjoner mellom leverandøren(e)s utstyr, systemer og BKs systemer.

Det er gjennomført drøftinger med ekstern konsulent og en serie med seminarer/presentasjoner med sentrale leverandører på markedet, både fra den tradisjonelle kosisiden og fra skriverprodusentene. Deres betraktninger over markedsutviklingen, hva som er status i dag, hva som kan leveres og hva som blir mulig har gitt et detaljert grunnlag for å vurdere forutsetningene for BKs forestående anskaffelse generelt, og i forhold til de konkrete tjenestene spesielt. Vi ser at det i flere tilfeller gis løsninger som bare delvis ivaretar BKs behov, og/eller har sideeffekter som må veies mot gevinstene. Både kompleksitet og skala ved anskaffelsen gir grunn til å gjennomføre en grundig prosess.

Erfaringer fra tilsvarende konsernomfattende anskaffelser med vesentlige krav til systemintegrasjon har entydig vist at leverandørenes svar vil måtte bli av ulik karakter, og vil kreve avveininger mellom mulige gevinster og hvordan disse kan løses. Det vil være alternative løsninger med ulike gevinster og kostnader, med ulik kompleksitet og varierende realiserings- og innføringstid. Dette kan vanskelig ivaretas med en detaljert kravspesifikasjon i en åpen konkurranse.

Et klaggjørende eksempel er målet om styrt utskrift ("følg meg-utskrift"), som ligger til grunn for flere av de viktigste gevinstene ved tjenestefokuset. En av de aller største aktørene på markedet, leverandør av noen av de tyngste systemene, konkluderte etter en inngående diskusjon med at man så vesentlige skalaproblem ved å realisere løsningen for hele Bergen kommune (eksempelvis felles utskriftskø for 50 000 brukere). Det

framkom at det kunne være tungt å få fullstendig realistiske referanser for mer enn 10 % av BKs brukermasse, og selv der ville det ligge en del modifikasjoner i forhold til en ideell løsning. Det ble presentert behov for anledning til avgrensninger og utarbeidelse av delløsninger for flere elementer. Dette ville først kunne detaljeres og prissettes i en forhandling hvor ulike elementer kunne veies mot hverandre og BK i dialog med leverandøren kom fram til en løsning som ivaretok våre viktigste mål for tjenesten.

På grunnlag av det ovenstående anbefales det sterkt og utvetydig at det velges konkurranse med forhandling for denne anskaffelsen. Det prioriteres å produsere et kvalifikasjonsgrunnlag for konkurranse med forhandling til utlysning fredag 21.12.

Denne prosedyren vil også gi rom for en mer gjennomarbeidet kravspesifikasjon for de ulike tjenestene som er beskrevet i dokumentet og det vil i større grad bli mulig å kartlegge behov fra brukermiljøene. Spesielt vil det bli mulig å få forankret prinsippet om styrt utskrift for hele Bergen kommune og gjøre det mulig å få en vesentlig større del av utskriftsproduksjonen innenfor rammeavtalen enn det som er tilfelle i dag. Å kunne sikre et større volum vil også være et nyttig hjelpemiddel i forhandlingsprosessen.”

- (3) I konkurransegrunnlaget ble det gitt følgende beskrivelse av anskaffelsen:

”1.3 Anskaffelsen gjelder

Målet med anskaffelsen er å erstatte dagens sammensatte utstyrspark med standardiserte nettilkoblede multifunksjonsmaskiner og samtidig legge større vekt på tjenestetilbudet rundt utstyret. Oppdragsgiver ønsker å forbedre tjenesten, gjøre den mer økonomisk gjennom å forenkle driften, harmonisere og redusere utstyrsparken ved å gå over til multifunksjonsenheter, øke ytelsen og utvikle tjenestetilbudet.

Oppdragsgiver ønsker en ren leiemodell, priset som «klikkpris» per trykk. Det skal ikke være kostnader utover dette (papir ikke inkludert).

1.3.1 Utstyr

Bergen kommune har i dag ca. 2 300 skrivere/multifunksjonsmaskiner i nett pluss ca. 400 frittstående kopimaskiner og et betydelig antall lokale skrivere, totalt omkring 3 000 enheter. Samarbeidspartnernes (se over) utstyrspark er ikke kjent i detalj. Utstyrets ytelse varierer betydelig og det er også et stort spenn i konfigurasjon. Det samlede trykkvolum er omkring 80 millioner per år.

Dagens utstyrspark

[...]

Ønsket utstyrspark

Det ønskes tilbudt nettbasert utstyr som tilbyr de samme tjenester uavhengig av volum/maskinstørrelse. Her inngår farge, tosidig utskrift, kopi, skanning. I leiekonseptet ligger også at BK kan bytte maskiner etter behov. Uansett innleietidspunkt går alle maskiner ut samlet ved forfall av avtale.

Leverandør har ansvar for å dimensjonere utstyrsparken etter uttalt volum på hvert sted, men slik at tjenesten opprettholdes.

1.3.2 Tjenester

- **Styrt utskrift**
Tjenester som "styrt utskrift" ("følg meg-utskrift", sikker utskrift), hvor faktisk produksjon av utskriften forutsetter at brukeren kvitterer ut utskriften ved på maskinen, kan potensiell redusere utskriftsvolumet og dermed kostnadene betydelig. Det skal være lett for brukerne å få tilgang til sine utskrifter der de er, på utstyr som er tilgjengelig. Det må sikres at rett bruker får utskriften. Utskrift direkte til papirresirkulering må hindres, det skrives bare ut når personen faktisk er klar til å ta i mot.
- **Systemintegrasjon**
Samtidig er det et økende behov for å integrere multifunksjonsutstyret med resten av system-/tjenesteporteføljen for å forenkle arbeidsrutiner og forbedre tjenestene til ansatte og brukere. Skanning må kunne gjøres fleksibelt til e-post, filkatalog eller arkiv- og saksbehandlingssystem.
- **Administrasjon**
De nødvendige tjenestene for å administrere utskrift og nettbaserte multifunksjonsenheter/skrivere får følgende vesentlig større betydning.
- **Fakturering**
Regnskapsføring og fakturering må kunne knyttes til rett person/avdeling/ansvarssted.
- **Autentisering**
Tjenestene forutsetter at brukeren er tilstrekkelig identifisert (både for rett fakturering, bekreftet avsender av e-post, og for tilgang til systemer).

[...]

1.4 Kontraktens varighet

Kontraktens varighet er tre år. I tillegg skal oppdragsgiver ha opsjon på forlengelse av avtalen i ytterligere 2 år.

Leverandør skal varsle oppdragsgiver 90 dager før om det vil forekomme prisendring ved innløsning av opsjon. Oppdragsgiver skal varsle om innløsning av opsjon senest 30 dager før utgangen av inneværende avtaleår.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å dele oppdraget med en leverandør for systemprogramvare og en eller flere for utstyr, jf. punkt 1.3.

For Bergen kommunes samarbeidspartnere vil tjenesten systemprogramvare være en opsjon.

Dersom det foreligger priskonsekvenser ved en deling av oppdraget mellom flere leverandører, må dette oppgis i tilbudet for å bli tatt i betraktning, jf. punkt 7.2.2."

(4) Tildelingskriteriene fremgikk av konkurransegrunnlaget punkt 5:

"5.1 Generelt om tildelingskriterier

Tildelingskriterier er de kriterier som oppdragsgiver skal legge vekt på ved valg av tilbud. En samlet vurdering av tildelingskriteriene vil avgjøre hvem av de kvalifiserte tilbyderne som blir tildelt kontrakt.

5.2 Hovedkriteriet for valg av leverandører i denne konkurransen

I denne konkurransen har oppdragsgiver valgt følgende hovedkriterium for valg av leverandør:

Det økonomisk mest fordelaktige tilbudet for oppdragsgiver

Alle de kriterier som fremgår i pkt. 5.3 skal vektlegges i vurderingen av det økonomisk mest fordelaktige tilbud. Den relative vektingen av kriteriene er angitt i følgende tabell:

<i>Tildelingskriterier</i>	<i>Vekting med utslag + / - 10 %</i>
<i>Tjenestespekteret og systemprogramvarens egenskaper</i>	<i>23 %</i>
<i>Produktenes funksjonsmessige egenskaper</i>	<i>22 %</i>
<i>Pris og prisbetingelser</i>	<i>15 %</i>
<i>Brukervennlighet på utstyr og programvare</i>	<i>10 %</i>
<i>Driftsikkerhet og servicegrad</i>	<i>10 %</i>
<i>Brukeropplæring</i>	<i>10 %</i>
<i>Miljøvennlighet</i>	<i>10 %</i>
<i>SUM</i>	<i>100 %</i>

- (5) Den 11. april 2008 sendte Océ-Norge AS et brev til innklagede der det ble bedt om at konkurransen ble avlyst. Bakgrunnen for forespørselen var at Océ-Norge AS mente forskriften ikke ga hjemmel til å benytte konkurranse med forhandling i dette tilfellet, da anskaffelsen omfattet standard produktspekter av velkjente multifunksjonsmaskiner med tilhørende systemprogramvare, som ikke stilte krav om at det måtte forhandles om verken leveransens art eller tilknyttede risiko, eller unøyaktige spesifikasjoner. Innklagede avslo anmodningen i brev av 23. april 2008.
- (6) Frist for å levere tilbud i konkurransen var 15. april 2008 kl. 13.00. Blant leverandørene som leverte tilbud var Canon Norge AS (heretter kalt klager) og Xerox AS (heretter kalt valgte leverandør).
- (7) Det ble avholdt forhandlingsmøte mellom klager og innklagede 28. mai 2008. Et av temaene som ble drøftet var klagers pris, og innklagede informerte klager om at klagers største utfordring var knyttet til pris.
- (8) Klager innga et nytt tilbud, basert på forhandlingene i e-post av 30. mai 2008.
- (9) I e-post av 6. juni 2008 reduserte klager sine priser ytterligere:

"Hei,

Viser til gårsdagens samtale mellom Tuftedal og undertegnede. Vi har som følge av en totalrevidering sammen med Canon Europa kommet frem til vedlagte prisbilag med det resultat at samtlige alternativer er redusert med 20 % + i forhold til tidligere totalkostnad. Det er kun endret priser som er merket i rødt.

Vi vet ikke hvor nær dere er endelig avgjørelse men håper dette innspillet styrker Canons posisjon når det gjelder de finansielle evalueringene. På øvrige områder håper vi å ha bevist gjennomføringsevne i tidligere avtaleperioder."

- (10) Den 16. juni 2008 sendte klager en ny e-post til innklagede. Fra denne e-posten hitsettes:

"Vi fikk inntrykk av at det ville bli avklaringsrunder i forrige uke. Dette skjedde ikke med oss involvert, og i lys av tidsperspektivet, antar vi at dere er kommet nærmere en preferert leverandør.

Vår målsetting, ref. også forsøk på kontakt i forrige uke, har vært å komme nærmere en endelig prissetting opp mot total anskaffelse. Hvis Canon fortsatt ikke er aktuell basert på de kriterier som er lagt til grunn, må dette være relatert til pris. Dette er likevel vektet lavt av Bergen kommune, og vi antar at man også har kalkulert kostnadene med å skifte leverandør, det korte tidsperspektivet for levering frem til 30. september og lignende.

Som et ledd i en pågående prosess ved kontrakt etter forhandling, reduserer Canon sitt totaltilbud med 12 %, fra prisbilag fra 6. juni, på alle alternative løsninger.

Vi ber om at dette blir tatt i betraktning, all den tid vi ikke har mottatt informasjon om at vi er ute av konkurransen, og ikke har oppnådd kontakt i løpet av forrige uke."

- (11) Klager ble informert om valg av leverandør i brev av 2. juli 2008. Klager påklaget tildelingsbeslutningen i brev av 9. juli 2008. Fra klagen hitsettes:

"2 Anførsler

[...]

2.5 Nærmere begrunnelse

For å spare tid, ber Canon med dette om også å få en nærmere begrunnelse for valg av tilbud. Det bes opplyst følgende hva gjelder pris:

- 1. Hvor stor er prisdifferansen mellom Canon og valgte tilbyder?*
- 2. Hvordan er prisene beregnet?*
- 3. Hvilke priser er lagt til grunn for Canons tilbud?*

For de andre kriteriene ber vi opplyst:

- 4. Hvilke momenter er vektlagt under hvert kriterium (uttømmende angivelse)?*
- 5. Hva består forskjellene mellom tilbudene fra Canon og valgte tilbyder i?*

Om evalueringen ber vi videre opplyst:

- 6. Det fremgikk på møtet 8.7.2008 at det var benyttet poengskjema i evalueringen. Vi ber derfor om å få kopi av poengskjemaet, og en forklaring på hvilke kriterier som lå til grunn for poengsummene. Det bes videre opplyst når poengskjemaet er utarbeidet, og når det ble besluttet at man ville benytte dette.*

Når det gjelder gjennomføringen av forhandlingene, bes det opplyst:

- 7. Hvor mange møter ble avholdt med valgte leverandør, og når skjedde disse?*
- 8. Hvor mange tilbud er levert inn av valgte tilbyder, og når ble siste tilbud levert inn?*
- 9. Hvilke tilbakemeldinger ble valgte leverandør gitt med hensyn til hva han kunne forbedre tilbudet på?*

Og når det gjelder valg av tilbud, bes opplyst:

10. Hvorfor er det inngått kontrakt med bare en leverandør, når det i kunngjøringen ble opplyst at det ville bli inngått kontrakt med flere.”

(12) Innklagede besvarte klagen i brev av 16. juli 2008. Fra brevet hitsettes:

”3. Hvilke priser er lagt til grunn for Canons tilbud?

Canons alternativ 1 for 1500 enheter er lagt til grunn. I tillegg er det sett på alternativ 3, men den reduserte funksjonaliteten dette innebar, svekket Canon sammenlignet med valgt leverandør på kriteriet for produktenes funksjonsmessige egenskaper, uten at prisen ble bedre enn Xerox’. For høyvolumsegmentet og for utstyr uten tjenstedelen (alt. 2 og 4), var valgte leverandør forholdsmessig bedre (forskjellene var større).

[...]

5. Hva består forskjellene mellom tilbudene fra Canon og valgte tilbyder i?

[...]

Produktenes funksjonsmessige egenskaper – Canon 9, Xerox 10

- *Prioriterte funksjoner*

Utskriftshastighet: Xerox tilbyr minimum 42 s/min for 2/3 av parken, mot 35 s/min fra Canon. Utskriftshastighet var et suksesskriterium for prosjektet for å begrense tiden brukere må vente på utskrifter, sett i lys av Bergen kommunes strategi for bruk av styrt utskrift.

- *Ytelse på lavvolumlokaliteter*

Begge oppfyller 35 s/min i hovedalternativ.

I redusert alternativ tilbyr valgt leverandør 30 s/min, mot 23 s/min fra Canon.

- *Andel utstyr med redusert ytelse*

100 % fra Canon, 33 % fra Xerox

- *Andel utstyr med hevet ytelse*

Valgt leverandør tilbød 7 % av utstyret med høyere utskriftshastighet (75 s/min), Canon tilbød 6 % med 60 s/min.”

(13) Saken ble klaget inn for Klagenemnda for offentlige anskaffelser ved brev av 24. juli 2008.

(14) Innklagede inngikk kontrakt med valgte leverandør 28. juli 2008.

Anførsler:

Klagers anførsler:

(15) Innklagede har brutt regelverket ved å gjennomføre anskaffelsen som en konkurranse med forhandling. Anskaffelsen følger forskriften del III, og utgangspunktet er da at den skal gjennomføres som en åpen anbudskonkurranse. Unntaksbestemmelsene i § 14-3 bokstavene b og c, som innklagede har påberopt som hjemmel for å benytte konkurranse med forhandling, får ikke anvendelse i dette tilfellet.

- (16) Unntaksbestemmelsen i forskriften § 14-3 bokstav c får denne bare anvendelse på tjenesteanskaffelser. Bestemmelsen må tolkes innskrenkende eller strengt, slik at regelverket sikres effektivitet. Dette må også gjelde i forhold til klassifisering av kontrakter som en tjenesteanskaffelse. Det må være oppdragsgiver som har tvilsrisikoen og bevisbyrden for at en anskaffelse er en tjenesteanskaffelse. Foreliggende anskaffelse er en vareanskaffelse, jf. forskriften § 4-1 bokstav b. Det kan være at anskaffelsen omfatter noen tjenester, men disse er ikke så vesentlige at det får betydning for klassifikasjonen av kontrakten, jf. forskriften § 2-4 (1). Det eneste som særpreger avtalen er at oppdragsgiver skal kunne ta *"inn og ut"* maskiner ettersom behovet endrer seg. Det er uklart hva innklagede mener med at det er *"viktigere"* med systemintegrasjonen. Det *"viktigste"* må være at maskinene virker, og at kopiering og utskrift fungerer som det skal. Det er da maskinene og utstyret som er det viktige. Uten disse er det ingenting å systemintegrere. Verdien på kopimaskinene er høy, og de vesentligste komponentene i programvaren vil være prefabriert. Det er kanskje noe programmering som må foretas etter kontraktsinngåelsen, men å si at dette er et dominerende element i anskaffelsen stemmer ikke. Videre skal maskinene og printerne kobles opp mot eksisterende maskinpark, men dette gjøres normalt i de fleste anskaffelser av kopimaskiner. Vareanskaffelser dekker både leie av, og leasing av, maskiner. Det viktige er etter klagers mening at råderetten over maskinene går over til innklagede, som selv skal stå for kopieringen og utskriften.
- (17) Det påpekes også at CPV-numrene innklagede har benyttet i kunngjøringen gjelder vareanskaffelser. Dersom anskaffelsen inneholder tjenesteelementer skal også CPV-kode for disse angis i kunngjøringen. Dette gjelder i allefall dersom verdien av disse elementene overstiger kr 500 000. Når dette ikke er gjort foreligger det i utgangspunktet en ulovlig direkteanskaffelse av disse elementene.
- (18) Forskriften § 14-3 bokstav b gjelder *"i særlige tilfeller hvor vare-, tjeneste- eller bygge- og anleggskontraktens art eller tilknyttede risiko ikke tillater samlet prisfastsettelse på forhånd"*. Denne kontrakten gjelder en anskaffelse av utstyr til kopiering, og kan ikke anses for særlig kompleks. Det er heller ingen særskilte risikoelementer i kontrakten, utover den alminnelige forretningsmessige risiko som ligger i enhver kontrakt. Innklagede har vist til at det ikke var mulig å fastlegge et nøyaktig spesifikasjonsgrunnlag for konkurransen. Til dette vil klager bemerke at kravspesifikasjonen og konkurransegrunnlaget var fastlagt nokså nøyaktig, hvilket etter klagers mening viser at det var mulig å fastsette så nøyaktige spesifikasjoner at det kunne benyttes anbudskonkurranse. Det vises til klagenemndas sak 2003/184.
- (19) Dersom konkurransen var blitt gjennomført som en anbudskonkurranse, ville dette påvirket tilbudenes innhold, og det er derfor usikkert hva som ville blitt utfallet av konkurransen. Konsekvensen av den feilen som er begått må derfor bli at konkurransen avlyses og gjennomføres på nytt etter en lovlig konkurranseform.
- (20) Innklagede har brutt forskriften § 5-1 (4) ved at avtalen er forutsatt å vare mer enn fire år. Innklagede har anført at avtaleperioden må være så lang for å sikre en økonomisk anskaffelse, da det må være en lang avskrivningstid på utstyret. Dette viser etter klagers mening at man står overfor en vareanskaffelse. Leverandørene må ta utgangspunkt i basisperioden, det kan ikke kalkuleres med at oppdragsgiver vil benytte opsjoner. Dersom det var avgjørende med en avskrivningsperiode på fem år, skulle derfor basisperioden vært fem år.

- (21) Innklagede har brutt kravet til forutberegnelighet ved å benytte en annen evalueringsmodell enn det som fremgikk av konkurransegrunnlaget. I konkurransegrunnlaget var det opplyst at pris skulle vektes med 15 %. 3. april 2008 gikk innklagede over på en annen modell, som innebar at samlet poengsum ble delt på pris. Denne modellen skulle vært kommunisert til leverandørene. Modellen innebærer videre en høyere vekting av pris enn det som fremgår av konkurransegrunnlaget, og favoriserer tilbydere med lav pris. Klager ville utformet sitt tilbud på en annen måte, dersom klager hadde vært klar over hvilken evalueringsmetode som skulle benyttes. Feilen kan således ha påvirket utfallet av konkurransen.
- (22) Klager har tilbudt en redusert ytelse fra 35 sider til 23 sider per minutt. Reduksjonen gjaldt ikke høyvolumsproduktene. Likevel har innklagede lagt til grunn at redusert ytelse gjaldt 100 % av leveransen. Høyvolumsproduktene er imidlertid en del av anskaffelsen de også, og det skulle derfor vært lagt til grunn at redusert ytelse gjaldt mindre enn 100 % av anskaffelsen.
- (23) Klager har tidligere bedt om at det blir opplyst hvordan prisene er beregnet. Det fremgår av innsendt dokumentasjon at det er lagt til grunn en pris på 25,17 for klager. Klager kan ikke forstå hvordan innklagede har kommet frem til dette tallet. Det bes derfor på nytt om en forklaring på hvordan prisene er kalkulert og sammenlignet. Klager er av den oppfatning at kravet til nærmere begrunnelse ikke er oppfylt, ved at innklagede ikke har besvart dette spørsmålet fyldestgjørende tidligere, til tross for at klager har bedt om det.

Innklagedes anførsler:

- (24) Innklagede hadde hjemmel i forskriften § 14-3 bokstav b til å gjennomføre anskaffelsen som en konkurranse med forhandling. Klager kan ikke høres med at bestemmelsen må tolkes innskrenkende. Det avgjørende må være om forskriftens vilkår etter ordlyden er oppfylt på utlysingstidspunktet. Oppdragsgiver har etter bestemmelsen bevisbyrden for at vilkårene i paragrafen er oppfylt, men det kan ikke sies å gjelde et skjerpet beviskrav.
- (25) Både anskaffelsens art og tilknyttede risiko tilsa at samlet prisfastsettelse ikke kunne foretas på forhånd. Anskaffelsen gjelder en kombinasjon av utskriftsenheter og tilhørende programkonfigurasjon for "*styrt utskrift*" innenfor hele innklagedes konsernnett med integrasjon mot saksbehandlingssystemer og ulike fagsystemer. Det dreier seg her om en særlig komplisert anskaffelse. Ingen av leverandørene hadde erfaring med tilsvarende leveranser, og ingen av leverandørene kunne oppfylle innklagedes forespørsel innenfor egen standardutrustning. Anskaffelsen fordret således betydelige tilpasninger og betydelig nyutvikling. Konkurransegrunnlaget spesifiserer ikke detaljert hvordan ønsket funksjonalitet skal løses, men gir leverandørene stor valgfrihet. Dersom innklagede skulle ha spesifisert ønskede tjenester i tilstrekkelig grad til at det kunne leveres sammenlignbare tilbud, uten behov for forhandlinger, ville innklagede måtte ta stilling til teknologivalg/løsningsmodeller, og dermed begrenset markedets muligheter til å la ulike løsninger konkurrere om å levere tjenestene. Dette ville kunne redusere mulighetene til å oppnå god konkurranse mellom spesialister innen hvert tjenestoområde, og dermed få veid verdien av ulike grader av integrasjon mot en ren priskonkurranse. Prisen er bygget opp slik at kommunen skal betale for den kapasitet som faktisk benyttes. At leverandøren gir en prisindikasjon på de løsningsforslag som presenteres i tilbudet, innebærer ikke at det skjer en samlet prisfastsettelse på forhånd. Forhandlingene førte til betydelige endringer i tilbudene.

Både kontraktsmodellen, tjenesteinnhold/nivå og programteknologi inneholder så mange risikoelementer av ulike typer og grader, at prisfastsettelsen ikke forsvarlig kan foretas på forhånd.

- (26) Innklagede foretok grundige utredninger før beslutningen om valg av konkurranseform ble tatt. Det er gjennomført et omfattende arbeid der både leverandører og konsulenter er rådspurt. Innklagedes vurderinger er grundige og forsvarlige, og innklagede har lojalt innrettet seg etter regelverket. Klagenemnda bør være tilbakeholden med i ettertid å sette til side vurderingen av at kontraktens art og risiko ikke tillot en samlet prisfastsettelse på forhånd, jf. klagenemndas sak 2005/68.
- (27) Innklagede hadde også hjemmel i forskriften § 14-3 bokstav c til å benytte konkurranse med forhandling. Innholdet i denne bestemmelsen faller i det vesentlige sammen med innholdet i forskriften § 14-3 bokstav b, jf. klagenemndas sak 2005/240 og Sue Arrowsmith side 567. Bestemmelsen gjelder etter sin ordlyd for "*tjenstekontrakter*". Hovedelementet i den aktuelle anskaffelsen er ikke kjøp av utskriftsenheter, men selve den tekniske løsning for innhold og omfang av utskriftstjenestene, og integrasjon mot innklagedes egne fagsystemer. Anskaffelsen ligger således i kjerneområde for anvendelsen av forskriften § 14-3 bokstav c. For innklagede forelå det en vesentlig risiko for at anskaffelsen ble forfeilet dersom spesifikasjonen måtte være utformet på forhånd. Innklagede hadde til tross for høyt faglig nivå, og innhenting av informasjon fra sentrale markedsaktører, ikke fullgod kjennskap til alternative løsninger og prismodeller før utlysning av konkurransen, og kunne derfor ikke detaljspesifisere løsning, prismodell og ønsket tjeneste- og integrasjonsnivå.
- (28) Angivelsen av CPV-koden i kunngjøringen er ikke et bevismoment for at det foreligger en vareanskaffelse, slik at man er utenfor anvendelsesområdet for forskriften § 14-3 bokstav c. Konkurransen er kunngjort som en tjeneste i kategori 7 om "*EDB og beslektede tjenester*", og i tilknytning til kunngjøringen inngikk også alle dokumenter i anledning anskaffelsen. Det var ingen egne koder for de tjenester innklagede etterspurte, og innklagede valgte derfor CPV-koder som var bedre egnet til å treffe markedet. Dette er i tråd med veilederen fra FAD side 134 og Høyesteretts dom av 26. juni 2008, hvor det bærende element i vurderingen av ansvarsspørsmålet var at manglende kunngjøring vil være en relevant feil dersom leverandøren i praksis ble utelukket fra å gjøre seg kjent med tilbudsinvitasjonen. Situasjonen er i dette tilfellet motsatt, klager var godt kjent med både innholdet i konkurransegrunnlaget, og at anskaffelsen gjaldt tjenester. For øvrig er Høyesteretts dom av 26. juni 2008 uten betydning for denne saken, da denne dommen gjaldt et spørsmål om erstatning, og Oslo kommune hadde erkjent at det ikke var hjemmel til å benytte konkurranse med forhandling.
- (29) Subsidiært anføres at dersom det ikke var hjemmel til å benytte konkurranse med forhandling, så er dette uansett en feil som ikke har påvirket innholdet i klagers tilbud og utfallet av konkurransen. Konkurransen har vært gjennomført på like vilkår, og klager har hele tiden vært godt kjent med de forhold som ble vektlagt ved deltakelse i konkurransen og tildeling av kontrakt. For klager var hovedutfordringene hele tiden pris, noe innklagede ga klare tilbakemeldinger på. Klager responderte positivt på dette, og ga inn revidert tilbud. Det er tatt hensyn til samtlige tilbud klager har levert ved den endelige evalueringen av tilbudene.

- (30) Innklagede har ikke brutt regelverket ved å benytte en kontraktsperiode på mer enn fire år. Bedriftsøkonomiske vurderinger tilsier at utførelsen av kontrakten krever investeringer med nedskrivningsperioder på mer enn fire år. Avtalens gjenstand forutsetter at leverandøren skal ha både eiendomsrett og risiko for et stort antall skriverenheter. Størsteparten vil være tyngre typer som det er knyttet høye anskaffelseskostnader til, og disse vil kreve avskrivninger på opptil fem år. Dertil kommer leverandørens plikt til å justere maskinparken til innklagedes definerte behov, slik dette utvikler seg i avtaleperioden. Forskriften § 15-1 (4) kan ikke tolkes slik at basisperioden er styrende for regelens anvendelsesområde. Det er varigheten av leverandørens forpliktelser etter avtalen som er avgjørende, i dette tilfellet er leverandørens forpliktelse fem år.
- (31) Ved evalueringen av tilbudene har innklagede benyttet tildelingskriteriet "*pris og prisbetingelser*" i tråd med konkurransegrunnlaget, og i samsvar med den vektning som er angitt der. Det fremgår av konkurransegrunnlaget at dette tildelingskriteriet skulle vektes med 15 %. Dette kan gjøres på ulike måter, og innklagede har benyttet en metode som ikke innebærer at det foretas noen konvertering mellom pris og poeng. Når pris deles på 85 % av tildelte poeng på øvrige tildelingskriterier, vil dette indirekte gi tildelingskriteriet "*pris*" den angitte vekt. Som ledd i formøte til tilbyderkonferanse gikk innklagede gjennom ulike evalueringsmetoder. Det fremgår av møtereferatet at innklagede gikk inn for å benytte den aktuelle modellen. Evalueringsmatrisen ble først utarbeidet på et senere tidspunkt. Opplysninger om arbeidet med evalueringsmodellen ble ikke gitt tilbyderne, da det ikke foreligger noen rettslig plikt til å opplyse tilbyderne nærmere om den metode som vil bli anvendt ved evalueringen av tildelingskriteriene. Det rettslige utgangspunktet er at oppdragsgiver må benytte en evalueringsmodell som fanger opp relevante forskjeller mellom tilbudene, og premierer disse i samsvar med angitt vekt. Innklagede har også kontrollert at prisnivået på tilbudene ligger innenfor et forsvarlig markedsnivå ved å se hen til prisnivået som er gitt i tilbudene fra alle deltakerne i konkurransen. For klagers vedkommende var prisen det svakeste elementet i tilbudet. Den relative forskjellen på dette kriteriet var så stor at det ikke ville påvirke rangering av tilbyderne. Uten at prisbetingelsen ble evaluert ville klager fortsatt bare blitt rangert som tredje beste tilbud. Med den store prisforskjellen som var i klagers tilbud, vil forskjellen til de øvrige tilbud øke så snart pris tas med i vurderingen.
- (32) Innklagede har ikke sett hen til forhold som ikke var forutberegnelige for klager. Uansett ville ikke kjennskap til at priskriteriet ble fastsatt på denne måten påvirket leverandørenes utforming av tilbudene. Opplysningene i konkurransegrunnlaget var tilstrekkelige til å ivareta kravet til forutberegnelighet.
- (33) Klagers eksempler på evaluering bygger på subjektive premisser som ikke er riktige, og fremstår således som tilpasset klagers situasjon. Det er ingen nødvendig forutsetning at den som har lavest pris skal ha høyest poengsum – pris må stå i forhold til kvaliteten. Oppdragsgiver er ikke forpliktet til å gi en prisdifferanse på 11 % en tilvarende lineær reduksjon i poeng. Forskjeller i pris kan bli vurdert ulikt i forhold til kvalitet og funksjonalitet.
- (34) Det medfører ikke riktighet at evalueringsmodellen innklagede har benyttet favoriserer tilbydere med lav pris, noe som fremgår av klagers egne eksempler.

- (35) Klager har i sitt reduserte alternativ redusert hastigheten på alt utstyret fra 35 sider per minutt til 23 sider per minutt, med unntak for høyvolumsegmentet. For valgte leverandør var den tilsvarende reduksjonen av hastighetsnivået begrenset til 30 sider per minutt, og gjaldt bare for 33 % av utstyret. Det er foretatt en vurdering på grunnlag av normal ytelse, redusert ytelse og høyvolum. Høyvolumproduktene er behandlet separat, det er ikke foretatt reduksjon for høyvolumproduktene. Det fremgår av evalueringsskjemaet at det bare skiller ett poeng mellom klager og valgte leverandør på dette punkt, og at forskjellene var små.
- (36) Klager har anmodet om en redegjørelse for hvordan innklagede har kommet frem til prisen 25,17 for klager. Dette er en direkte konsekvens av at klager i e-post av 16. juni 2008 reduserte sitt tilbud av 6. juni 2008 med 12 %.
- (37) Det bestrides at innklagede ikke har oppfylt kravet til begrunnelse. Innholdet i begrunnelsen av 2. juli 2008 var tilstrekkelig til å vise at innklagedes valg av leverandør er saklig og forsvarlig. Etter at klager ba om en nærmere begrunnelse, ble det avholdt et møte mellom klager og innklagede der innklagede detaljert gjennomgikk begrunnelsen for valget. Innklagede har også besvart samtlige av de spørsmål som ble reist i brev av 9. juli 2008.

Klagenemndas vurdering:

- (38) Klager har deltatt i konkurransen og har saklig klageinteresse, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser av 15. november 2002 nr. 1288 § 6 2. ledd. Klagen er rettidig. Anskaffelsen omfattes av lov om offentlige anskaffelser av 16. juli 1999 nr. 69 og forskrift om offentlige anskaffelser av 7. april 2006 nr. 402 del I og del III.
- (39) *Klassifikasjon av leveransen*
Kontrakten gjelder langtidsleie av skrivere/kopimaskiner. I forskriften § 4-1 bokstav b er en varekontrakt definert som "*en kontrakt som omhandler kjøp [...] eller leie [...] av varer*". En tjenstekontrakt er en kontrakt som "*gjelder tjenester angitt i vedlegg 5 (prioriterte tjenester) og vedlegg 6 (uprioriterte tjenester)*", jf. forskriften § 4-1 bokstav d, som viser til kjøpsbegrepet anvendt i bokstav b.
- (40) Hva som skal anskaffes må avgjøres ut fra informasjonen i anbudsdokumentene. I kunngjøringen punkt II.1.1) har innklagede betegnet anskaffelsen som "*levering av kopi- og utskriftstjenester*", og i punkt II.1.2) er det oppgitt at anskaffelsen gjelder tjenstekategori 7 (EDB tjenester). Det fremgår imidlertid av den nærmere beskrivelsen av anskaffelsen i konkurransegrunnlaget punkt 1.3 og av opplysningene i kravspesifikasjonen punkt 2 at det som skal anskaffes er leie av multifunksjonsmaskiner og programvare som skal sørge for integrasjon mot saksbehandlingssystem og ulike fagsystemer internt hos innklagede.
- (41) Innklagede har under henvisning til klagenemndas sak 2005/240 vist til at det sentrale ved anskaffelsen er selve den tekniske løsning for utskriftstjenestene, og at dette er en intellektuell tjeneste i kjerneområdet til bestemmelsen i § 14-3 bokstav c. Klagenemnda kan ikke se at dette er riktig slik anskaffelsen er beskrevet i konkurransegrunnlaget. Selv om det skulle kreves tilpasninger for at utstyret skal oppfylle de krav som er stilt, er hovedelementet etter klagers oppfatning – som nemnda er enig i – at det skal leies inn utstyr som oppfyller bestemte funksjoner, ikke utvikling av funksjoner i

kontraktsperioden. Klagenemnda finner således at oppdraget må klassifiseres som en vareanskaffelse. Det er knyttet nettverksfunksjoner til anskaffelsen, men nemnda kan ikke se at disse i forhold til utstyrsanskaffelsen medfører at kontrakten skal anses som en tjeneste, slik innklagede har anført, jf for øvrig generelt kjøpslovens § 2 om grensen mellom kjøp og tjeneste, der det avgjørende er om leverandøren skal "utføre arbeid eller en annen tjeneste g dette utgjør den overveiende del av hans forpliktelser".

Konkurranse med forhandling

- (42) Hovedregelen er at oppdragsgiver ved kjøp av varer skal benytte åpen anbudskonkurranse ved anskaffelser som omfattes av forskriftens del III jf. forskriftens § 14-1 (1), og at konkurranse med forhandling ved kunngjøring kun kan benyttes dersom vilkårene i 14-3 er oppfylt. Forskriftens § 14-3 (1) bokstav c gjelder bare tjenesteoppdrag og vil etter nemndas syns på kontraktens klassifikasjon ikke komme til anvendelse her. Unntaket i forskriftens § 14-3 bokstav b forutsetter at det er tale om *"særlige tilfeller hvor vare-, tjeneste eller bygge- og anleggskontraktens art eller tilknyttede risiko ikke tillater samlet prisfastsettelse på forhånd"*.
- (43) Hjemmelen for å fravike hovedregelen om anbudskonkurranse skal tolkes restriktivt og oppdragsgiver har bevisbyrden for at vilkårene for å fravike hovedregelen ved å benytte konkurranse med forhandling er oppfylt, jf. klagenemndas sak 2003/184.
- (44) Forutsetningen for at unntaket i bokstav b skal få anvendelse er at det ikke kan skje en prisfastsettelse på forhånd på grunn av anskaffelsens art eller tilknyttede risiko. Klagenemnda har i sin praksis ikke hatt oppe saker om dette unntaket. I litteraturen kan vises til *Sue Arrowsmith* om tolkningen av Direktiv 2004/18 art 30 (1) bokstav b, som tilsvarende forskriftens § 14-3 bokstav b, "The Law of Public and Utilities Procurement" (2 utg 2005) på s 566:
- " Thus the appropriate interpretation of "overall pricing" is that it refers to whether or not it is possible to establish a single pricing structure (or payment mechanism) when the award phase commences. Clearly the ground will apply when it is not possible to establish a detailed pricing mechanism at that time. It may also, arguably apply, when a detailed pricing mechanism can be set, but there is broad scope for proposing variations to the mechanism suggested."*
- (45) Det sentrale spørsmål er etter dette om det kan etableres en prismekanisme. I konkurransegrunnlaget punkt 1.3 var det opplyst at tilbyderne i dette tilfellet skulle oppgi *"klikpris"* per trykk. Prisen skulle inkludere alle kostnader unntatt papir, og var de eneste kostnadene innklagede skulle ha. Dette innebærer etter klagenemndas oppfatning en svært detaljert prising, der tilbyderne måtte ha god oversikt over sine egne kostnader og profittmarginer for å kunne inngi tilbud. Klagenemnda kan ikke se at innklagede har dokumentert at det foreligger så mange risikomomenter i relasjon til prisfastsettelsen ved denne anskaffelsen at konkurranse med forhandling var nødvendig. Klagenemnda finner på bakgrunn av dette at vilkåret for å benytte unntaket i forskriften § 14-3 bokstav b ikke er oppfylt, og innklagede har således brutt forskriften § 14-1 ved å gjennomføre anskaffelsen som en konkurranse med forhandling.
- (46) Det fremgår at anskaffelsen er omfattende og komplisert, blant annet med tilpasning til et stort antall brukere. Men selv ved konkurranse med forhandling er regelen etter forskriftens § 17-2 (1) at konkurransegrunnlaget ikke kan endres etter tilbudsfristens

utløp. Eventuelle forhandlinger kunne altså ikke ha gjeldt de funksjonskrav som innklagede hadde kunngjort. Innklagedes behov for å drøfte spesialtilpasninger i forhold til hver av leverandørene kunne i denne saken muligens vært løst ved å velge prosedyren ”konkurransепreget dialog” tilpasset ”særlig komplekse kontrakter” etter § 14-2, der både leverandører og oppdragsgiver står friere ved utformningen av leveransen, men dette ble ikke gjort, og når hjemmelen for konkurranse med forhandling ikke strekker til, er eneste alternativ anbudskonkurranse basert på oppdragsgivers spesifikasjoner. Det er derfor nemndas oppfatning at innklagede har brutt regelverket ved å gjennomføre konkurranse med forhandling uten hjemmel i regelverket.

- (47) Innklagede anfører subsidiært at brudd på valg av konkurranseform ikke er en feil som har påvirket innholdet i tilbudet og utfallet av konkurransen. Dette er imidlertid ikke et vilkår for å konstatere brudd på § 14-1, og klagenemnda tar derfor ikke stilling til dette.

Kontraktens lengde

- (48) Det følger av forskriften § 15-1 (4) at rammeavtaler ikke kan inngås for mer enn fire år, med mindre det er ”særlig berettiget ut fra rammeavtalens gjenstand”.
- (49) I konkurransegrunnlaget punkt 1.4 er kontraktens varighet i dette tilfellet oppgitt å være tre år med opsjon for oppdragsgiver til å forlenge avtalen i to år, noe som gir en mulig kontraktsperiode på fem år. Klagenemnda må ved vurderingen ta utgangspunkt i at avtaleperioden kan komme opp i fem år, siden det er opp til innklagede å utløse opsjonene på to års tillegg. Oppdragsgiver har anført at bedriftsøkonomiske vurderinger tilsier at utførelsen av kontrakten krever investeringer med nedskrivningsperioder på mer enn fire år. Investeringer med lengre nedskrivningsperioder på mer enn fire år kan begrunne lengre kontraktsperioder, jf. FAD veileder side 106. I veilederen blir det på den annen side referert til kommisjonens notat om rammeavtaler (CC 2005/03 2005-07-14) hvor det fremgår at unntaket skal tolkes snevert, og at oppdragsgiveren ikke har rom for subjektivt skjønn i vurderingen av om det kan benyttes.
- (50) Nemnda har forståelse for at det kan tenkes å være driftsøkonomiske argumenter som taler for å strekke rammeavtalen ut over fire år, slik at det i realiteten gir et økonomisk fordelaktig resultat for oppdragsgiver å overskride tidsbegrensningen i § 15-1 (4). Hvilke bedriftsøkonomiske vurderinger som ligger til grunn for innklagedes opsjon fremgår ikke, bortsett fra at innklagede hevder at størsteparten av maskinene vil være tyngre typer som det er knyttet høye anskaffelseskostnader til, og disse vil kreve avskrivninger på opptil fem år. KOFA-sak 2007/50 gjaldt rammeavtalers lengde under forskrift om offentlige anskaffelser av 2001. Fireårsregelen i forskriftens § 15-1 (4) med krav om særlige grunner for utvidelse er ny i forskriften av 2005 og saken fra 2007 (om lovens § 5) er derfor ikke direkte anvendelig. Klagenemnda har på denne bakgrunn kommet til at innklagede ikke har dokumentert at avskrivning av de innleide maskiner tilsier en opsjon på inntil 5 år.
- (51) Innklagede har dermed brutt § 15-1 (4) ved å anvende en rammeavtale utover 4 år uten å vise at vilkårene for dette foreligger.

Evalueringsmodell

- (52) Det følger av kravet til forutberegnelighet i lovens § 5 at oppdragsgiver ved evalueringen av tilbudene har plikt til å benytte en evalueringsmodell som fanger opp

relevante forskjeller i tilbudene og premierer disse i samsvar med tildelingskriterienes oppgitte vekt, jf. klagenemndas saker 2007/130 premiss 30 og 2008/67 premiss 45.

- (53) Innklagede opplyste i konkurransegrunnlagets punkt 5.2 om at tildelingskriteriet "*pris*" ville bli vektet med 15 %. Vekten var angitt med et utslag på +/- 10 %.. Spørsmålet er så om den evalueringsmodellen innklagede har benyttet gir tildelingskriteriet "*pris*" den angitte vekt.
- (54) Ved evalueringen av de innkomne tilbud har innklagede benyttet en metode der tilbudene er gitt poeng fra 1 til 10 på hvert av tildelingskriteriene, bortsett fra "*pris*". Poengene på hvert tildelingskriterium er deretter multiplisert med det enkelte tildelingskriteriums angitte vekt. De vektete poengsummene er så lagt sammen til en samlet poengsum. Innklagede har til slutt dividert prisen på den samlede vektete poengsummen på de øvrige tildelingskriteriene, og således kommet frem til en total poengsum for hvert tilbud. Når denne evalueringsmodellen benyttes får tildelingskriteriet "*pris*" implisitt riktig vekt, ettersom de øvrige poengsummene blir vektet før prisen divideres på dem. Klagenemnda finner på bakgrunn av dette at innklagede ikke har brutt regelverket ved å benytte en evalueringsmodell som gir tildelingskriteriet "*pris*" en annen vekt enn den som fremgår av konkurransegrunnlaget.
- (55) På grunn av resultatet av denne drøftelsen går klagenemnda ikke inn på klagers anførsel om at innklagede har brutt kravet til forutberegnelighet ved å ikke informere tilbyderne om valg av evalueringsmodell.

Evaluering av klagers tilbud

- (56) Klager har anført at innklagede har brutt regelverket ved å legge til grunn at tilbud på redusert ytelse gjaldt 100 % av leveransen, da reduksjonen ikke gjaldt høyvolumsproduktene. Spørsmålet blir således om innklagede har lagt feil faktum til grunn ved denne evalueringen. Dette er noe klagenemnda kan prøve, jf. klagenemndas saker 2007/140 premiss 28 og 2008/193 premiss 24.
- (57) I brev fra innklagede til klager av 16. juli 2008 er det i sammenligningen mellom de funksjonsmessige egenskapene til produktene tilbudt av klager og valgte leverandør opplyst at andel utstyr med redusert ytelse var 100 % fra klager og 33 % for valgte leverandør. Videre er det opplyst at andel utstyr med hevet ytelse var 6 % fra klager og 7 % fra valgte leverandør. Innklagede har vist til at produkter med høyere ytelse ble vurdert for seg, og at andelen 100 % her refererer seg til andelen av de øvrige produktene klager tilbød. Klagenemnda legger til grunn at innklagedes forklaring på dette punkt medfører riktighet, og klagers anførsel fører derfor ikke frem.

Nærmere begrunnelse

- (58) Det følger av forskriften § 20-16 (4) at oppdragsgiver, dersom en leverandør skriftlig ber om det, har plikt til å gi en nærmere begrunnelse for hvorfor leverandøren ikke tildeles kontrakt. Begrunnelsen skal opplyse om det valgte tilbudets egenskaper og relative fordeler.
- (59) I klagenemndas saker 2003/49, 2005/8, 2007/30 og 2007/76 er det fastslått at dette innebærer at leverandøren har krav på en relativt inngående sammenligning mellom eget tilbud og valgte leverandørs tilbud. Videre har klagenemnda lagt til grunn at kravene til den nærmere begrunnelsens innhold og omfang til en viss grad vil måtte fastsettes på

bakgrunn av innholdet i leverandørens skriftlige anmodning, jf. klagenemndas saker 2003/61 og 2008/2 premiss 126.

- (60) I brev av 9. juli 2008 stilte klager en rekke spørsmål til innklagede om gjennomføringen av konkurransen og evalueringen av tilbudene. Det blant annet stilt spørsmål om hvilke priser som var lagt til grunn for klagers tilbud. Innklagede besvarte brevet den 16. juli 2008. Det fremkom ikke av svaret hvilken pris i kroner som ble lagt til grunn, men ble opplyst om hvilke av klagers alternativer som var evaluert, og hvordan ble evaluert sammenlignet med klagers tilbud. Klagenemnda kan ikke se at det var nødvendig å opplyse om klagers pris i kroner, da det må kunne legges til grunn at klager selv hadde kjennskap til hvilke priser klager hadde tilbudt for de forskjellige alternativer. For øvrig hadde innklagede besvart alle klagers spørsmål. Klagers anførsel fører ikke frem.

Konklusjon:

Innklagede har brutt forskriften § 14-1 ved å gjennomføre anskaffelsen som en konkurranse med forhandling, uten at det var hjemmel for dette i § 14-3.

Innklagede har brutt forskriften § 15-1 (4) ved å benytte en rammeavtale varighet på mer enn 4 år.

Klagers øvrige anførsler har ikke ført fram.

For klagenemnda,

16. februar 2009
Kai Krüger